

Český sportovec navždy samostatným podnikatelem?

prosinec 2016

JŠK, advokátní kancelář, s.r.o.

Pod záštitou JŠK, advokátní kanceláře se na podzim konala další diskuse z oblasti sportovního práva, tentokrát na téma „Český sportovec navždy samostatným podnikatelem?“.

Diskuse se opět konala ve velké aule Tyršova domu. Otázkou, na kterou se všichni přítomní snažili najít uspokojivou odpověď, byla především momentálně velmi aktuální problematika právního postavení sportovců ve smluvních vztazích.

V současnosti převládá praxe, v níž drtivá většina profesionálních sportovců vykonává svou činnost v režimu mimo pracovní poměr, ale objevuje se i stále sílící opačný názorový proud, podle kterého lze ve výkonu profesionálního sportu spatřovat závislou práci, což by znamenalo obligatorní podřazení těchto vztahů pod působnost zákoníku práce.

V tom nám však brání zejména určitá specifika profesionálního sportu, která aplikaci zákoníku práce nejen že neumožňují, ale v některých případech dokonce i vylučují. Aby byla situace ještě komplikovanější, nejedná se pouze o to, zda by se (někteří) profesionální sportovci měli stát zaměstnanci, či zda by měl přetrvat současný stav. Na tuto otázku navazuje celá řada problémů dalších, počínaje zdaněním sportovců a financováním českého sportu jako takového konče.

Důležitost probíraného tématu je navíc umocněna tím, že Ministerstvo školství intenzivně pracuje na návrhu nového zákona, který by měl do našeho právního řádu zakotvit instituty, jež by vyřešily alespoň některé z palčivých sportovněprávních otázek.

Diskuse byla již podruhé zorganizována a následně moderována právníky JŠK, Michaelou Krajičkovou a Danielem Pospíšilem. Ti nejprve nastínili diskutovanou problematiku a prezentovali své vlastní úvahy nad dopady, které (na první pohled snad i triviální) otázka statusu sportovce může mít. Následně prostor dostal první z pozvaných hostů, kterým byl jeden ze spoluautorů slovenského zákona o sportu (č. 440/2015 Z.z.), Tomáš Gábriš, neboť právě Slovensko se může stát cenným zdrojem inspirace pro české sportovní prostředí.

Před přijetím výše zmiňovaného zákona byla situace na Slovensku nepříliš odlišná od té naší. Mezi tamější odbornou veřejností ale postupně začal převládat názor, že většina profesionálních sportovců provozujících

KICK-OFF

kolektivní sport znaky závislé práce naplňuje (např. po vzoru praxe v Německu a dalších západoevropských zemích). Proto se Slováci vydali cestou vytvoření jakéhosi kvazi pracovněprávního vztahu, v němž dotčení sportovci povinně uzavírají s kluby zvláštní typ smlouvy, jež je upraven v zákoně o sportu, tzv. smlouvu o profesionálním vykonávání sportu. Jak již bylo zmíněno, klíčovou se jeví otázka zvýšení nákladů v souvislosti se zdaněním a odvody. Na Slovensku sice sportovci ani po uzavření této smlouvy o profesionálním vykonávání sportu nehradí, na rozdíl od klasických zaměstnanců, zdravotní pojištění, avšak sociálním odvodům se již nevyhnou. O tom, do jaké míry tento systém skutečně ovlivní fungování slovenského sportu, se lze zatím jen dohadovat: v rámci přechodných ustanovení tohoto zákona, který platí od prvního ledna letošního roku, je totiž placení sociálních odvodů odloženo o dva roky ode dne účinnosti zákona (to je od 1. ledna 2018).

Jelikož s novou zákonnou úpravou jsou spjaty i vyšší náklady na zaměstnávání sportovců, stát přislíbil slovenským svazům, klubům a dalším dotčeným sportovním organizacím pomoc v podobě zvýšení objemu poskytovaných peněz za účelem podpory rozvoje sportu a zmírnění negativních dopadů nového zákona.

Pozornost si zaslouží i fakt, že všechny spory na Slovensku, které lze ukončit narovnáním (což jsou dle zákona o sportu i „zaměstnanecké“ spory), jsou arbitrovatelné, a tak mohou podléhat rozhodčímu řízení. Nově tedy mohou podléhat tyto „zaměstnanecké“ spory, které mají svůj základ ve smlouvě o profesionálním vykonávání sportu, rozhodčímu řízení.

Po úvodním vystoupení se začaly ozývat první dotazy. Přítomné především zajímalo, jak lze jednoznačně posoudit, zda daný jedinec naplňuje znaky závislé práce a jestli je vhodné tuto otázku kategoricky posuzovat podle toho, zda se jedná o sport kolektivní či individuální. Ač jsme mohli slyšet vícero názorů, převládajícím zůstal ten, že striktní zákonné řazení osob do určité kategorie zaměstnanců není vhodné řešení. Došlo i na srovnání s jinými činnostmi, kupříkladu s architekty či realitními makléři, což dokazuje, že probírané téma (a potenciální hrozba tzv. „švarcsystému“) rozhodně netíží pouze sportovce či sportovní organizace a kluby.

Jako druhý řečník vystoupil Karel Šimka, soudce Nejvyššího správního soudu ČR. Ten ve svém příspěvku zaujal značně liberální postoj ve vztahu k zaměstnávání osob, resp. ke konceptu závislé práce. V obecné rovině nejprve zdůraznil, že otázku zaměstnávání neřeší pouze sportovci, ale že se s tímto tématem můžeme setkat u celé řady dalších činností, což ostatně vyplynulo již z diskuze po vystoupení Tomáše Gábriše. Pokud bychom chtěli vytvořit zvláštní zákon pro sportovce, je na místě se zeptat, zda si vlastní zákon nezaslouží třeba i instalatéri, restaurátoři a další. Dle doktora Šimky se pro pochopení specifik režimu závislé práce musíme vrátit do éry, ve které se začal tento systém utvářet, tedy do doby, v níž významná většina lidí vykonávala dělnické profese. To mělo za následek jejich snadnou nahraditelnost, a tedy i zranitelnost na trhu práce. Institut závislé práce tedy vznikl, aby tyto lidi požívali zákonem garantovanou ochranu vůči zaměstnavateli. Dnes se však nacházíme v situaci odlišné, v níž je třeba se primárně zamyslet nad otázkou zaměnitelnosti a nahraditelnosti pracovníka.

KICK-OFF

Dalo by se říci, že nyní lze uvažovat o dvou protipólech – na jedné straně právě zaměnitelnost, kdy je aplikace zákoníku práce zcela na místě, a na straně druhé výjimečnost. Mezi těmito dvěma extrémy nám však zůstává prostor pro širokou šedou zónu. To znamená, že i při velké snaze definovat, do jakého režimu lze tu kterou profesi podřadit, se nevyhneme existenci celé řady povolání, které lze vykonávat jak v poměru zaměstnaneckém, tak i jako osoba samostatně výdělečně činná. Jaké vzájemné uspořádání vztahů nakonec převládne, bude záležet jen na okolnostech a úvaze jednotlivých subjektů - zda zvolí zaměstnanecký poměr, který sice poskytuje větší ochranu, avšak rovněž řadu nevýhod spočívajících zejména v menší flexibilitě a ve výrazně větších odvodech státu, nebo zda sáhnou k jinému režimu dle občanského zákoníku.

Máme-li se zabývat konkrétně sportovci, doktor Šimka poznamenal, že ačkoliv někteří z nich mohou více či méně naplnit znaky závislé práce, je zřejmé, že jejich postavení se od klasického „zaměnitelného zaměstnance“ odlišuje už jen proto, že mnoho sportovců například tvoří do jisté míry samotnou tvář svého mateřského klubu. Nejvyšší správní soud dlouhodobě zastává ohledně sportu podobný názor, tedy nechť si subjekty samy rozhodnou, zda chtějí být zaměstnanci či nikoliv (viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 6 Ads 48/2009 ze dne 16. listopadu 2010).

O druhý blok setkání se podělili Jan Pauly a Simona Hornochová, členové pracovní skupiny, která pod vedením náměstkyně pro řízení sekce legislativy a strategie Dany Prudíkové připravuje na půdě Ministerstva školství již zmiňovaný zákon týkající se sportu. Jako první se po krátké přestávce na občerstvení chopil slova Jan Pauly, který primárně zastává funkci ředitele legislativně právního oddělení Fotbalové asociace ČR. Jeho příspěvek se týkal především stávající úpravy hráčských smluv, přičemž vysvětlil, na základě jakých pravidel a minimálních standardů jsou tyto smlouvy dnes uzavírány. Doktor Pauly se také zmínil o některých zvláštích ve smluvních vztazích v rámci fotbalového prostředí, mezi nimiž lze uvést například nedovolený institut zvaný „third party ownership“, tedy vlastnění práv k hráči třetími osobami. Na závěr svého vystoupení doktor Pauly popsal roli a postoj jednotlivých českých i mezinárodních asociací k předmětné problematice. Z příspěvku byla cítit skepse k nutnosti podřízení sportovců pracovním předpisům, neboť ani sami hráči si povětšinou nepřejí stát se zaměstnanci. Dle Paulyho jsou těmi, kteří zejména tlačí na zaměstnávání sportovců asociace zastupující zájmy hráčů.

Na doktora Paulyho navázala Simona Hornochová, poradkyně pro oblast daní na Ministerstvu financí a Ministerstvu školství. Ta ve svém příspěvku rozdělila danou problematiku do tří částí, když se nejprve zabývala právním postavením sportovců, následně zdaněním sportovců a nakonec výdaji (náklady) a jejich uznatelností. V této souvislosti například vyslovila nesouhlas se zákonným dělením sportu na sporty kolektivní a individuální či si posteskla nad skutečností, že o otázkách postavení profesionálního sportovce rozhodují soudy ve správním soudnictví, v němž se primárně řeší problémy daňové.

Jak Simona Hornochová, tak i Jan Pauly se ve svých příspěvcích drželi spíše obecné roviny bez uvádění detailů možné úpravy v novém zákoně. Variant, které se nabízejí, je ale mnoho. Lze si představit přijetí obsáhlého a vyčerpávajícího kodexu po vzoru Slovenska, ale také úspornou novelu stávajícího zákona

KICK-OFF

o podpoře sportu, která by řešila jen nejpalcivější problémy. Předpokládáme, že konečný výsledek bude nejspíše nakonec něco mezi tím. Z reakcí přítomných panelistů jsme vyčetli, že první návrh servírovaný Ministerstvem školství bude spíše skromnějšího rázu a ve srovnání se slovenským zákonem pak podstatně liberálnější s převahou dispozitivních norem. Sportovcům a klubům by měl být nabídnut určitý model nastavení vzájemných vztahů, zároveň by jim však měl být ponechán prostor pro uvážení, jakým způsobem si své poměry nakonec nastaví. Koncepční základy připravovaného zákona poté nastínila sama Dana Prudíková, která se ujala k závěru diskuze mikrofonu, a jež svůj příspěvek trefně uzavřela konstatováním, že jenom shodnout se na názvu zákona bude ještě oříšek.

Optimisté hlásají, že prvního paragrafovaného návrhu zákona bychom se mohli dočkat ještě v tomto roce. Ať už ale bude navržené řešení jakékoliv, nejspíše nelze, jak již vyplývá z výše uvedeného, očekávat nějaký významný posun ve srovnání se stávající praxí. Předpokládáme, že profesionálnímu sportu nebude ze zákona „vnucen“ pracovní poměr a že do budoucna zákonodárce částečně posvětlí stávající režim uzavírání smluv mimo zákoník práce. Otázkou pak zůstává, jak se nový zákon vypořádá se souvisejícími problémy, zejména s otázkami daňovými. Inspirací, ať již negativní či pozitivní, nám můžou být dopady zmíněného slovenského zákona o sportu. Naším východním sousedům bezesporu nemůžeme upřít ochotu společně se sejít a vést ohledně palčivých otázek a problémů konstruktivní debatu. Minimálně v tomto ohledu bychom je měli následovat.

Pod následujícím odkazem otevřete složku na google drive, v níž naleznete nejen prezentace panelistů z diskuse, ale v budoucnu i materiály z nadcházejících událostí:

<https://drive.google.com/drive/folders/0B3qjVZb08gRVYnNHTH10RmFIZlk?usp=sharing>

V roce 2017 opět plánujeme sérii úžeji zaměřených diskusí a workshopů na témata, která vyplynula z předcházejících setkání.

Máte-li zájem o další informace ze sportovněprávní oblasti, sledujte naši facebookovou stránku Sport a právo, kterou zobrazíte kliknutím na odkaz níže:

www.facebook.com/sportapravo.

KICK-OFF

O JŠK

JŠK, advokátní kancelář, s.r.o. je středně velká advokátní kancelář poskytující svým klientům poradenství ve všech oblastech obchodního práva s bohatými zkušenostmi například v oblasti vyjednávání a uzavírání smluv či zastupování klientů ve sporech před soudy a arbitrážními tribunály. V rámci svých dalších aktivit intenzivně podporuje diskusi v oblasti sportovního práva.

JŠK je členem unikátního sdružení obdobných právních kanceláří „PONTES – the CEE Lawyers“ pokrývajících region střední a východní Evropy a současně patronem komunitního portálu o rekodifikaci www.obczan.cz.

Kontakt

Daniel Pospíšil

E-mail: Daniel.Pospisil@JSKlaw.cz

Tel.: +420 226 227 648

Michaela Krajíčková

E-mail: Michaela.Krajickova@JSKlaw.cz

Tel.: +420 226 227 651

KICK-OFF